

Oikeustapauskokoelma

Asia C-564/19

IS

(Pesti Központi Kerületi Bíróságin esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 23.11.2021

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Direktiivi 2010/64/EU – 5 artikla – Tulkkauksen ja käännosten laatu – Direktiivi 2012/13/EU – Tiedonsaantioikeus rikosoikeudellisissa menettelyissä – 4 artiklan 5 kohta ja 6 artiklan 1 kohta – Henkilön oikeus saada tiedot häntä koskevasta syytteestä – Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin – Direktiivi 2016/343/EU – Oikeus tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohta – SEUT 267 artikla – SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta – Tutkittavaksi ottaminen – Lain intressissä tehty valitus ennakkoratkaisupyyntöä esittämistä koskevasta päätöksestä – Kurinpitomenettely – Ylemmän tuomioistuimen toimivalta julistaa ennakkoratkaisupyyntö lainvastaiseksi

1. *Ennakkoratkaisukysymykset – Tutkittavaksi ottaminen – Rajat – Kysymykset, joilla ei ilmiselvästi ole merkitystä, ja hypoteettiset kysymykset, joihin ei voida antaa hyödyllistä vastausta – Kyse ei ole tällaisista kysymyksistä (SEUT 267 artikla; Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla)*

(ks. 62, 63, 65, 66, 85, 87 ja 88 kohta)

2. *Ennakkoratkaisukysymykset – Asian saattaminen unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi – Kansallisten tuomioistuinten toimivalta – Laajuus – Alemmanasteisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyyntöä esittämistä koskevasta päätöksestä lain intressissä tehty valitus – Ylemmän oikeusasteen toimivalta todeta kyseinen päätös lainvastaiseksi siten, että päätöksen oikeusvaikutuksiin ei vaikuteta – Tätä tilannetta ei voida hyväksyä (SEUT 258, 259 ja 267 artikla)*

(ks. 71–77 ja 82 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

3. *Jäsenvaltiot – Velvollisuudet – Kansallisten tuomioistuinten toimivalta esittää kysymyksiä unionin tuomioistuimelle – Ensijaisuus – Ylemmän oikeusasteen toimivalta todeta alemmanasteisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyyntöä esittämistä koskeva päätös lainvastaiseksi siten, että päätöksen oikeusvaikutuksiin ei vaikuteta – Tätä tilannetta ei voida hyväksyä – Kansallisen tuomioistuimen velvollisuudet ja toimivalta – Velvollisuus jättää soveltamatta tällaista unionin oikeuden vastaista ylemmän oikeusasteen*

ratkaisua – Unionin tuomioistuimen mahdollinen toteamus, jonka mukaan alemmanasteisen tuomioistuimen esittämät ennakkoratkaisukysymykset on jätettävä tutkimatta – Merkityksettömyys (SEUT 267 artikla)

(ks. 78– 82 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

4. *Ennakkoratkaisukysymykset – Asian saattaminen unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi – Kansallisten tuomioistuinten toimivalta – Laajuus – Kurinpitomenettelyä, joka on aloitettu kansallista tuomaria vastaan sen vuoksi, että tämä on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, ei voida hyväksyä (SEUT 267 artikla)*

(ks. 90–93 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

5. *Perusoikeudet – Puolustautumisoikeudet – Vahvistaminen Euroopan unionin perusoikeuskirjan 48 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa – Sama tarkoitus ja ulottuvuus – Perusoikeuskirjan takaaman suojelun taso noudattaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen tarjoamaa tasoa (SEU 6 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta; Euroopan unionin perusoikeuskirjan 48 artikla ja 52 artiklan 3 ja 7 kohta)*

(ks. 101 kohta)

6. *Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä – Tulkkauksen ja käännösten laatu – Jäsenvaltioiden velvollisuus – Ulottuvuus – Konkreettiset toimenpiteet, joilla varmistetaan tulkkauksen ja käännösten riittävä laatu – Toimenpiteet, joiden avulla syytetty voi ymmärtää häntä koskevan syytteen ja kansalliset tuomioistuimet voivat valvoa tulkkauksen laatua (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/64 2 artiklan 5 ja 8 kohta sekä 5 artiklan 1 ja 2 kohta)*

(ks. 105, 106, 110–115, 117 ja 138 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)

7. *Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Tiedonsaantioikeus rikosoikeudellisissa menettelyissä – Henkilön oikeus saada tiedot häntä koskevasta syytteestä – Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä – Ulottuvuus – Tietoja ei ole toimitettu kielellä, jota asianomainen henkilö ymmärtää – Asianmukaista tulkkausta ei ole tarjottu tai tulkkauksen laatua ei ole mahdollista määrittää – Rikosoikeudellisen menettelyn jatkamista vastaajan poissa ollessa ei voida hyväksyä (Euroopan unionin perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohta; Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/64 2 artiklan 5 kohta; Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/13 johdanto-osan 27 perustelukappale, 4 artiklan 5 kohta ja 6 artiklan 1 ja 3 kohta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohta ja 9 artikla)*

(ks. 123, 128–132 ja 135–138 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)

Tiivistelmä

Unionin oikeus on esteenä sille, että jäsenvaltion ylin tuomioistuin toteaa yleisen syyttäjän lain intressissä tekemän valituksen johdosta, että ennakkoratkaisupyyntö, jonka alemmanasteinen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle, on lainvastainen, koska esitetyt kysymykset eivät ole merkityksellisiä tai tarpeellisia pääasian ratkaisun kannalta. Kansallisen tuomioistuimen on unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen nojalla jätettävä soveltamatta kansallista oikeuskäytäntöä, jolla loukataan sen oikeutta esittää ennakkoratkaisukysymyksiä unionin tuomioistuimelle.

Pesti Központi Kerületi Bíróságin (Pestin kaupunginosan alioikeus, Unkari) tuomarin käsiteltäväksi on saatettu Ruotsin kansalaista vastaan nostettuja rikossyyteitä. Syytetylle, joka ei osaa unkaria ja jota on avustanut ruotsin kielen tulkki, ilmoitettiin ensimmäisessä tutkintaviranomaisen järjestämässä kuulemistilaisuudessa häntä koskevista epäilyistä. Käytettävissä ei kuitenkaan ole mitään tietoja siitä, miten tulkki oli valittu, miten hänen pätevyytensä oli tarkistettu tai siitä, ymmärsivätkö tulkki ja syytetty toisiaan. Unkarissa ei näet ole virallista kääntäjien ja tulkkien rekisteriä, eikä Unkarin lainsäädännössä täsmennetä, kuka voidaan rikosprosessissa nimetä kääntäjäksi tai tulkiksi, eikä myöskään sitä, millä perusteilla. Asiaa käsittelevän tuomarin mukaan asianajaja tai tuomioistuin eivät kykene tarkistamaan tulkkauksen laatua. Tuomari katsoo, että syytetyn oikeutta saada tietoja oikeuksistaan ja puolustautumisoikeuksistaan voidaan tällaisissa olosuhteissa loukata.

Näin ollen kyseinen tuomari päätti esittää unionin tuomioistuimelle kysymyksen siitä, onko Unkarin lainsäädäntö yhteensopiva oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun direktiivin 2010/64¹ ja tiedonsaantioikeudesta tällaisissa menettelyissä annetun direktiivin 2012/13² kanssa. Jos näin ei ole, tuomari tiedustelee lisäksi, voidaanko rikosoikeudellista menettelyä jatkaa syytetyn poissa ollessa; Unkarin oikeudessa on säädetty tällaisesta menettelystä tietyissä tapauksissa silloin, kun syytetty ei ole läsnä istunnossa.

Sen jälkeen, kun asia oli alun perin saatettu unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, Kúria (ylin tuomioistuin, Unkari) ratkaisi Unkarin yleisen syyttäjän tästä ennakkoratkaisupyyntöstä lain intressissä tekemän valituksen ja katsoi ennakkoratkaisupyyntön olevan lainvastainen pääasiallisesti, koska esitetyt kysymykset eivät olleet merkityksellisiä ja tarpeellisia pääasian ratkaisemisen kannalta, vaikka toteamuksella ei vaikutetakaan ennakkoratkaisupyyntön sisältävän päätöksen oikeusvaikutuksiin. Ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomaria vastaan aloitettiin tällä välin kurinpitomenettely, joka perustui samoihin perusteisiin kuin Kúrian ratkaisu ja joka on sittemmin peruutettu. Koska kyseinen tuomari oli epävarma siitä, ovatko tällainen menettely ja Kúrian ratkaisu unionin oikeuden mukaisia, ja siitä, mikä vaikutus ratkaisulla on pääasian rikosoikeudellisen menettelyn jatkamisen kannalta, se esitti tältä osin täydentävän ennakkoratkaisupyyntön.

¹ Oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä 20.10.2010 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU (EUVL 2010, L 280, s. 1).

² Tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU (EUVL 2012, L 142, s. 1).

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin katsoo suuren jaoston kokoonpanossa ensinnäkin, että SEUT 267 artiklalla käyttöön otettu kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välinen yhteistyömekanismi, on esteenä sille, että jäsenvaltion ylin tuomioistuin toteaa lain intressissä tehdyn valituksen johdosta, että ennakkoratkaisupyyntö, jonka alemmanasteinen tuomioistuin on esittänyt, on lainvastainen, koska esitetyt kysymykset eivät ole merkityksellisiä tai tarpeellisia pääasian ratkaisun kannalta, vaikka toteamuksella ei vaikutetakaan ennakkoratkaisupyyntöön sisältävän päätöksen oikeusvaikutuksiin. Tällainen laillisuusvalvonta näet muistuttaa ennakkoratkaisupyyntöön tutkittavaksi ottamista koskevaa valvontaa, johon unionin tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta. Lisäksi tällainen lainvastaisuutta koskeva toteamus on omiaan yhtäältä heikentämään niiden vastausten auktoriteettia, jotka unionin tuomioistuin antaa, ja toisaalta rajoittamaan sitä, miten kansalliset tuomioistuimet käyttävät toimivaltaa esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, ja se on siten omiaan rajoittamaan niiden oikeuksien tehokasta oikeussuojaa, joita yksityisillä on unionin oikeuden nojalla.

Tällaisessa tilanteessa alemmanasteisen tuomioistuimen on unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen nojalla jätettävä soveltamatta asianomaisen jäsenvaltion ylimmän tuomioistuimen ratkaisua. Tähän päätelmään ei vaikuta se, että unionin tuomioistuin voi myöhemmin jättää kyseisen alemmanasteisen tuomioistuimen esittämät ennakkoratkaisukysymykset tutkimatta.

Toiseksi unionin tuomioistuin toteaa, että unionin oikeus on esteenä kurinpitomenettelylle, joka aloitetaan kansallista tuomaria vastaan sillä perusteella, että tämä on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, koska pelkkä kurinpitomenettelyn kohteeksi joutumisen mahdollisuus voi heikentää SEUT 267 artiklassa määrättyä mekanismia ja tuomioistuimen riippumattomuutta, joka on tämän mekanismin moitteettoman toiminnan kannalta olennainen. Tällainen menettely on lisäksi omiaan johtamaan siihen, että kaikki kansalliset tuomarit luopuvat ennakkoratkaisupyyntöjen esittämisestä, mikä voisi vaarantaa unionin oikeuden yhdenmukaisen soveltamisen.

Kolmanneksi unionin tuomioistuin tarkastelee jäsenvaltioille direktiivin 2010/64 nojalla kuuluvia velvoitteita, jotka koskevat tulkkausta ja käännöksiä rikosoikeudellisissa menettelyissä. Jäsenvaltioiden on tässä yhteydessä toteutettava konkreettisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan yhtäältä, että tarjottu tulkkaus ja toimitetut käännökset ovat riittävän laadukkaita, jotta epäilty tai syytetty voi ymmärtää häntä koskevan syytteen. Itsenäisten kääntäjien tai tulkkien rekisterin perustaminen on tässä yhteydessä yksi tämän tavoitteen saavuttamiseksi käytettävissä olevista keinoista. Toisaalta kansallisten tuomioistuinten on voitava jäsenvaltioiden toteuttamien toimenpiteiden avulla tarkistaa, onko tulkkaus riittävän laadukasta, jotta menettelyn oikeudenmukaisuus ja puolustautumisoikeuksien käyttö voidaan taata.

Kansallinen tuomioistuin voi tämän tarkistuksen päätteeksi todeta, että tarjotun tulkkauksen epäasianmukaisuuden vuoksi tai siksi, että tarjotun tulkkauksen laatua on mahdotonta määrittää, henkilölle ei ole ilmoitettu häntä koskevasta syytteestä kielellä, jota hän ymmärtää. Tässä tilanteessa direktiivi 2010/64 ja direktiivi 2012/13, kun niitä luetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen puolustautumisoikeuksien valossa, ovat esteenä sille, että rikosoikeudellista menettelyä jatketaan vastaajan poissa ollessa.